

ВЕЛИКА СРБИЈА

LA GRANDE SERBIE

БРОЈ 10 лепта

Уређује О Д Б О Р

БРОЈ 10 лепта

БУДУЋИ МИР

Од чега зависи безбедност света

1. У последње време светска штампа почела се озбиљно занимати проблемима, који у словљавају будући светски мир и његову трајност. Отворена је полемика о најразноврснијим и најсложенијим питањима, од којих зависи решење овог деликатног и веома компликованог проблема. Угледни лондонски лист «Тајмс» констатовао је недавно, да је крајње време приступити дискусији о овоме предмету, који представља интерес првога реда и коме је све остало подређено. Велики рат, који се води за коначно уређење прилика на нашој планети мора донети извесних позитивних резултата. Не може се допустити да милиони палих жртава, мора проливене крви и милијарде упропашћеног новца остану без икакве накнаде и не донесу никакве користи човечанству.

Пре кратког времена упутио је Ватикан зарађеним државама своје предлоге за мир. Намера Свете Столице била је очевидно хумана и племенита. Папа се сматрао позван, да интервенише ради обуставе ужасног крвопролића. Што је његов покушај остао без успеха, разлог је искључило лицемерно и подмукломаневрисање централних сила, чија је жртва био лојални корак Ватикана. При свем том Папина интервенција учинила је извештај напредак у устојављању светског мира. Покренуто је најне питање о ограничењу наоружања и о устојављању обавезног суда арбитраже. Може се с правом рећи, да је после Папине интервенције за мир усвојено од свих зарађених сила гледиште, да је у интересу трајног будућег мира потребно пронаћи начин, да се наоружања ограниче и да се обавезни суд арбитраже уведе. Према томе, и ако је акција Ватикана претрпела фијаско у овоме моменту рата, она је несумњиво донела користи за будући мир човечанства.

Г. Лојд Џорџ, уважени председник британске владе изјавио је на једном скупу у Ливерпулу, да се рат мора наставити, док се не осигура победа правди и док се свет не обезбеди од нових крвопролића. Појмљиво је, да за остварење таквих циљева нису излишне никакве жртве, па чак ни ове неизмерне, које данас човечанство подноси. Циљ овога рата, објавио је председник Вилсон у посланици конгресу, јесте да се обезбеде права свима народима. Све народности имају подједнако право да располажу својом судбином. Све поднете жртве биле би некорисне, кад овај циљ не би био постигнут. Са оваквим начелом постаје јасно, да се светски рат наставља искључиво против завојевачких прохтева извесних сила и ради уништења елемената, који би у будућности могли изазвати нове међународне заплете. Овај принцип схваћен је у извесној размери и од самих централних народа, који су делимично устали против завојевачке политике својих влада и отпочели делимично кампању ради отклањања препрека, које се изналажу на путу ка будућем миру.

Будући светски мир и његова солидност зависе искључиво од споразума свих земаља, у чијим рукама лежи судбина света. Док су Савезничке државе при znale одавни принцип народности и права свих народа на самосталан живот, дотле непријатељске владе овај и данас оспоравају и ради тога наставља се огорчена борба, у којој пропадају милиони живота и милијарде капитала. Светски рат мора се завршити уништењем овог антагонизма, који је изазвао ово страшно крвопролиће. Док се на бојним пољима наставља крвава војна око коначне победе, дотле се у позадини води дипломатски рат. Идеја о узајамном компромису напредује, уколико се смањује војничка снага централних сила. Пројект будућег мира

истакнут је као актуелно питање. Држимо да је zgodно време, да се и ми на њему задржимо и да га претресемо у низу неколико чланака, који би на основи искуства и ситуације могли указати на стабилне основе за трајни светски мир.

ПОЛИТИЧКЕ ВЕСТИ

Лондон, 22. — Министар спољних послова г. Балфур одговарајући на једну интерпелацију у Доњем Дому изјавио је да су Србија, Румунија и Белгија поднеле највеће жртве у корист Савезника. Споразум је дужан да задовољи аспирације ових малих држава.

Париз, 22. — Из Петрограда јављају да је г. Маклаков, нов посланик Русије у Француској отишао за Париз.

Рим, 22. — Одашљивање француских и енглеских трупа у Италију, решено је на једној конференцији у Паризу којој су присуствовали генерали Петен, Фош, Дулаас Хег и Поро.

Рим, 22. — Аустро-немачка штампа објављује да офанзива на италијанском фронту има војни карактер; војни и политички. Прво, требало је дефинитивно зауставити италијанску активност која је постала опасна за аустро-немачки блок и друго офанзива је тежила да појача пацифистички покрет у Италији.

Петроград, 22. — Скобљева упутио о својој мисли на савезничкој конференцији у Паризу изјавио је: ако се на конференцији претреса питање о миру, не значи да ће се овај дефинитивно одлучити. Скобљева је истакао да је потребно да Русија одреди своју формулу о миру руске револуционарне демократије.

СИТУАЦИЈА

Политичка

У току последњих дана занимале су јавност три министарске кризе. Две су о ових свршене, једна је на прелому. У Италији, изненађено делимично успелом непријатељском офанзивом, замењен је кабинет г. Бозелиа владом г. Орланда, која је довела на власт шире представништво народа. Италијанска криза постигла је резултат, противан очекивању непријатеља. Она је успела, да доведе на државну управу људе, који уживају поверење свих народних класа и ти-

ме је осујећен главни непријатељски смер, да се код италијанског народа изазове поколбаност и револт.

Шпанска криза завршена је једном привременом содужијом, јер кабинет г. Токо, састављен од конзервативних елемената не може бити дугога века с обзиром на напредност савремене демократије. Уосталом нови кабинет наишао је одмах на тешкоће, јер су сви радикални и демократски елементи Шпаније узели одмах опозиционо држање према новој влади. Криза у Шпанији не може се сматрати као свршена. У изгледу су нове компликације, које ће неминуовно довести до коалиционе владе, која ће једино бити кадра да уреди прилике у Шпанији, да је очисти од германофилских елемената и да спроведе до крајности принцип неутралности.

Трећа и најзначајнија јесте криза у Немачкој. Према последњим вестима канцелар Михаелис морао је најзад дати оставку, иако је кајзер употребно све силе да га задржи на томе положају. Пада јако у очи, да је канцеларски положај понуђен баш шефу баварске владе графу Херлингу, кад се зна, да између Пруске и Баварске постоји сталан антагонизам и супарничност, које је достигао врхунац у последње време. То значи да је криза у Немачкој врло озбиљна, и да је пангерманска струја почела да губи престиж. Ова промена канцелара може се забележити као први момент кајзеровог попуштивања наводној вољи. Симптом је врло значајан, и може се закључити, да ће немачка дворска камарила бити принуђена на нове и веће концесије.

Војна

Аустро-немачка офанзива изазвала је јачу и шире акцију Савезника. Утврђено је чињеницама, да су Немци морали разголитити руско бојиште и француски сектор на зап. фронту, да би потпомогли офанзивни покрет на фронту Јулијанских Алпа. Успело се додуше, да се Италијани одбаци на другу одбрамбену линију. Англо-Французи су послали знатна појачања, са којима је генерал Кадорна успео задржати непријатеља на утврђеној линији реке Таљаменто. Ту је у изгледу велика битка, која ће решити судбину непријатељске офанзиве. На западном фронту англо-француске армије врше јак притисак на Немце, који мора неминуовно иза-

звати довлачење нових појачања, ради суабијања једне нове и врло повољне офанзиве на широјој основи. На руском фронту Немци настављају даље повлачење, излажући се опасности, да изазову концентрације руских трупа, на и свентуалну офанзиву. У сваком случају, општа војна ситуација не даје повода никаквом песимизму.

X.

СТАЊЕ У НЕМАЧКОЈ

Велико незадовољство становника

Амстердам, 22. октобра, «Телеграф» објављује да је један немачки виђени социјалистички шеф, који је приспео у Роттердам, дао следећу изјаву: Привидне победе, које немачке трупе задовољају не проузрокују никакав утицај код становништва царевине. Ово тражи по сваку цену мир. Немачки радници договарају се да одустану радити у фабрикама муниције ако се рат настави и за време зиме. У том међувремену они траже да им се повећају животне намирнице.

Незадовољство становништва испољило се у побунама и демонстрацијама које је жандармерија покушала да угуши. У Берлину војници су узели учешћа у овим манифестацијама. Пошто је угушен покрет наведено је између жртава и 135 убијених војника. За време манифестације, маса је полупала прозоре, рушила радње, пела се на кровове кућа одакле је камењем и циглама тукла жандарме и трупе.

БИВШИ ГРЧКИ КРАЉ

Нове дешифроване депеше

Атина, 22. октобра Објављене су нове дешифроване депеше. У једној од ових доставља кајзер Софији следеће: «Хвала ти на твојој депеши, коју сам прочитао са дубоким узбуђењем и видео опасности, кроз које сте ти и Тино прошли. Дивим се храбрости, с којом сте одолевали у овим тешким тренуцима. Са задовољством пратим величанствено држање војске и флоте и њихову оданост краљевској кући. Неће остати Тину други пут него да се окрене отворено против својих целата.

Његова интервенција са трупама које би напале западно крило Сарајеве војске довешће до решења на македонском фронту и ослобођења јадне Грчке.»

У другој депеши од 10. дец. 1916. Теотокис посланик у Берлину телеграфиче својој влади: Фалкенхаузен је још у Берлину, очекује одлуке донете у Атини. У случају неутралности ићи ће у Подградац, а у случају превода односа са Споразумом у Ларису. Хитно развити банде Каравитна, чији циљ мора бити да се пресече жељ. линија Битољ-Солун и да се узнемирава позадина Сарајеве војске. Ова незванична акција помоћи ће Грчкој да у моменту преговора истакне територијалне претензије, које ће бити веће у случају акције неутралности.»

Трећа депеша упућена је од грчког мин. спољ. послова Залокосте грчком посланству у Риму 17. дец. 1916. и гласи: «Изволите послати преко Берна следећи телеграм за Теотокиса: Фалкенхаузен да иде у Подградац ради појачања акције банди. Каравитис ће добити инструкције и видеће Фалкенхаузена ради споразума о започињању потребних операција. Има 5000 пушака са 300 метака на пушку, 6 митраљеза, 11 брдских топова са муницијом, пола милиона франака месечно за 5000 људи. Акција регуларних трупа у области Корче помоћиће банде.»

Четврти објављени телеграм упућен је од Софије грчком посланику у Берлину 13. јануара 1917. и гласи: «Известите ме да ли је Фалкенхаузен добио 2 депеше, послате безичном станицом у Прилеп, да ли је одговор Хинденбургов повољнији и категоричнији. Крунски савет је одлучно напао. Очајна сам. То је одвећ гупо. Поцињене су погрешке. Сергио су заузели побуњеници. Остала острва следоваће вероватно.»

Пета депеша упућена је 20. јануара 1917. од Залокосте немачком посланику у Берлину преко посланства у Берну и гласи: «Краљ захваљује Хинденбургу за примљени предлог. Радиће се овако: да не би материјал пао у руке Споразума браниће се, а у случају потребе уништити. Известити смо, да је валија Смирне поткупљен од Споразума да преда варош под визом побуне.»

СА РАТНИХ ФРОНТОВА

СРБИЈА И ИТАЛИЈА Измена телеграма

Франц. коминике

Париж, 22. октобра
У току ноћи француске су трупе наставиле напредовање између Канада Оазе и области Корбени и доспели до обале јужно од Елета. Немци су се повлачили на северној обали где су сви мостови уништени.

Врло јака артиљеријска борба на сектору Шавињон и на неким местима у области платоа. У офанзиви од 10. октобра до данас Французи су запленили 200 тенковских пољских топова, 283 рововска топа и 1620 митраљеза.

Од 8 до 18 октобра уништено је 23 немачка авиоплана. Сем ових озбиљно је оштећено 28 немачких апарата који су нали у своје линије.

Доцније. — На фронту Ена Французи су организовали ново-задобивени терен од канала Оазе до Корбениа.

У току јучерашњег дана доста жива артиљеријска борба на разним секторима Шемен-де-Даме.

У току борбе код Малмезона француски су авијатичари, са великом смелашћу, тукли из митраљеза непријатељске трупе и бомбардовали станице. У ваздушним борбама оборили су 16 немачких авиоплана и два балона, а око двадесет приморали да се спусте у њихове линије.

У Шампањи Французи су у једном успелом пренаду заробили војнике.

Солунски фронт. — Обилна артиљеријска борба у области Вардара, Дојрана и Преспанског језера.

Енглески коминике

Лондон, 22. октобра
Наше су патроле у једном сукобу западно од Ла Басе заробиле неколико војника Непријатељска артиљеријска активност источно од Ипра.

Непријатељ је јуче напао наше положаје јужно и западно од Нашенделе. После живе борбе Немци су одбијени.

Адмиралитет јавља: наше лаке крстарице које оперишу у Категату уништиле су једну помоћну крстарицу немачку и десет патролских лађа. Снашено је 61 непријатељских војника. Мишимо имали губитака.

Египат. — Ноћу између 19. и 20. октобра, после јаког бомбардовања наше су трупе нападе одбранбене линије западно и југозападно од Газе и заузеле прву турску линију на фронту од 5000 јарди. Заробили смо 296 војника и запленили 3 митраљеза. Обили смо три против-напада причинивши непријатељу тешке губитке.

Руски коминике

Петроград, 22. октобра
Активност извидница и пушкарање на северном и румунском фронту. Северо-источно од Броди-а Дустијанци су покушали да се приближе руски одбранбени линијама али су одбијени артиљеријском и митраљеском ватром.

Италиј. коминике

Рим, 22. октобра
У току јучерашњег дана непријатељ је вршио јак притисак на наше лево крило на линији Таљаменто. Наше су трупе зауставиле непријатељске препаде на десној обали.

У РУСИЈИ

Петроград, 22. — Претходни парламент претресао је владине изјаве односно одбране земље. Држани је више говора. Делегат козака Агнјејев тражио је енергично установљење чврсте и енергичне власти и ојачање реда. Други говорници истицали су појачање борбене снаге. По том је Керенски говорио и рекао између осталог: «Ми нисмо никад дискутовали, како су тврдили извесни листови, могућност упуштања престолнице непријатељу. На против стална брига владе је била одбрана Петрограда до краја.

По том је парламент изгласао резолуцију и примио изјаву владу, да се Уставотворна скупштина сазове у Петрограду.

Москва, 22. — На политичкој конференцији држави су говорили о војној ситуацији генерали Брусилон и Кузкин.

Петроград, 22. Избори за Уставотворну Скупштину у Петрограду извршиће се према 14 кандидатских листа од којих су најважније популарних социјалиста (међу кандидатима Пешекенов), левата (Миљукон), социјалиста демократа, максималиста (Левин, Зиновјев, председник совјета Тронци), револуционарних социјалиста (Чернов). Има и листа жена.

Петроград, 22. — У једном манифесту, потписаном одевих чланова универзитета, професора и ученичких делегата Политехнике и Богословије у Кијеву протестује се енергично против сепаратистичког покрета.

ВАЖНЕ ВЕСТИ

Петроград. — Влада је решила да се демобилизују војници од 10 година. Војници од 36 до 40 година биће мобилисани новембра 1917. године.

Белизон. — Власта су у Лугану ухапсиле три Немца и једног Италијана, који су били у служби једне агенције за регрутовање шпијуна у Швајцарској. Личности које та агенција узима у своју службу упућује их прво у Цирих где неко време изучавају шпијунажу на за тим у Немачку где усаврше посао. Шпијуни се поново враћају у Швајцарску и упућују у вароши које им се одреде.

Цирих. Немци преносе све животне намирнице из Румуније и Турске.

Рим. — Италијански краљ отпутовао је на фронт. Посетио је ратну зону.

Приликом промене италијанске владе, г. Орландо нови председник министарског савета Италије, упутио је председнику српске владе г. Пашићу овај телеграм:

«Позван на председништво министарског савета Италије, за мене је дужност као и часг да унутим вашим пресвходетству искрен и цун поштовања поздрав. Тај је поздрав у исто време и нова потврда осећаја симпатије и солидарности италијанскога народа са племенитим српским народом. Чак и у часу тешкоћа Италија гаји са непоколебљивим срцем веру у заједничку победу која ће обезбедити свима народима слободу и праведан мир у целој свету.

Орландо»

У име српске владе г. председник је одговорио следећим телеграмом:

«С највећим задовољством сам сазнао за ваше наименовање на важан положај председника министарског савета пријатељске и савезничке нам Италије. Ваш ме је телеграм дубоко гањо, и ја сматрам за своју дужност и за част да вам изјавим своје најдубље уверење да ће италијански народ, рудковоћен својим непоколебљивим родољубљем и својом храбром војском готовом на све жртве, учинити све да осигура крајњу победу над заједничким непријатељем. Срећан сам што вам могу такође поновити израз осећаја симпатије и солидарности које српски народ осећа према храброј и племенитој италијанској нацији.

Пашић»

ДНЕВНЕ ВЕСТИ

Одликовање.

Н. В. Наследник Српског Престола одликовао је орденом Св. Саве трећег степена г. ппоручника Мајерхофена. Сем многобројних услуга које је чинио и чини српском народу г. Мајерхофен је у једном позоришном комаду «Ка Слави» верно оцртао епопеју храброг српског народа од почетка рата. Г. Мајерхофену честитамо заслужено одликовање.

Читуља

Рођацима и пријатељима јављамо да је наш драги и викад непрежаљени Никола Ст. Чушић, кованик, умро 5 ов. м. и сахрањен у Зејтинлику 6. ов. м. Ожалошћена браћа: Милорад Ст. Чушић, Тома Ђ. Чушић, марвени лекар, Авра Ч. Чушић, Стеван К. Чушић, Милорад О. Марјановић, син Петар М. Чушић, зетови Милутин Станковић, Милан Перовић и остала многобројна фамилија у Србији.

Објава

Енглеско хумано друштво «Сербан-Релиеф-Фунд» које је до сада чинило, а и сада још чини толико благајне услуге и помоћи нашем избегличком свету, у циљу да за наступајућу зиму снабде наш сиромашни свет топлим оделом отпосело је да издаје из својих магацина одело оним лицима, која по нарочитом списку, буде упућивао одељак за избеглице код Владних Комесара.

Пошто је одлучено, да се оделом и рубљем првенствено снабду лица, која се налазе на храни и стану у избегличком логору, за сада се упућују она, а потом ће се упућивати сиромашне избеглице које станују у вароши и то: прво мушка лица — нарочито наши сиромашни стално неспособни војни избегници — инвалиди, а по том избегличке породице.

Упућивање се врши свакога дана пре подне и то: 10 лица у 9 часова, а других 10 у 11 часова пре подне, а када се буду упућивале породице, слаће се по 5. породица у 9. и 5. у 11 часова такође пре подне.

Упис свију избеглица који жели да се користе овим добротворством врши се сваког после подне у избегличком логору.

Обраћа се новом приликом пажња нашем избег-

личком свету, да ће се уписивати само сиромашне наше избеглице и само оне које су до сада пријављене и уписане као такве у главну избегличку књигу, и тиме дале доказа да су тачно и на време испунили своје избегличке дужности. Са собом приликом пријављивања у логору имају понети и своје легитимације.

Из канцеларије Владних Комесара бр. 1670 14 октобра 1917 год. у Солуну.

НАЈНОВИЈЕ ВЕСТИ

Париж, 22. — Дописник «Либерте» на француском фронту јавља да се Немци спремају да евакуишу јако утврђено место Лаон.

Лондон, 22. — Дописник «Чикаго Трибин» у Штокхолму телеграфисао да је команда руске флоте у Балтичком мору решила да склони флоту у шведска пристаништа у случају опасности од Немаца.

Милано, 22. — «Кориере дела Сера» јавља да се на италијанском фронту налази 14 немачка армија под командом генерала фон Билова који је командовао војском у Русији, Македонији и Фландрији. Овај је корпус изгледа састављен од разних трупа са разних фронтова и појачан елементима који су на велики на планинске операције. Већи део сачињавају регрути из Бранденбурга и Шлезвиге. Рачуна се да је непријатељ концентрисао 30 аустро-немачких дивизија на фронту између Ромбона и Випака где је отпочео напад.

Берн, 22. — Из Софије јављају: Говорили о ситуацији исхране у Бугарској Радославов је изјавио да је држање савезника Бугарске упропастило најбољи систем подела животних намирница у држави.

Лондон, 22. Г. Бонар Ло, говорећи о буџету у Доњем Дому, изјавио је да је интервенција Сједињених Држава врло много побољшала финансијску ситуацију Савезника. Потребни трошкови војске су се повећали. Повећање ефективна у Месопотамији и Фландрији захтева такође сувишак издатака.

Бонар Ло, при завршетку свога експозеа, рекао је да је државни енглески дуг 29. септембра износио пет милијарди енглеских лира, додајући да је од ове суме издато као зајам савезницима 1268 милиона енглеских лира.

Лондон, 22. Г. Барнс, члан енглеског ратног савета изјавио је јуче у Доњем Дому да су енглеске трупе у току последњих седам месеца заробиле на фронту у Фландрији 54.103 немачких војника и 437 топова. За то исто време Французи су заробили 50.590 војника и 389 топова.

Лондон, 22. Одговарајући на једну интерпелацију посланика Книга који је упитао да ли се Савезници спремају да упуте колективан одговорна Папину ноту и да ли се одговор Сјед. Држава може сматрати као израз намера свију Савезника, министар спољних послова г. Балфур изјавио је да је енглеска влада саопштила Ватикану пријем Папине ноте и да после тога саопштења не налази за потребно да се учини још какав други корак.

Лондон, 22. «Тајмс» пише: Била би неопростими стид за Савезнике ако закључе мир са краљем Фердинандом. На против, треба наћи средство да се закључи мир са Бугарима без њиховог краља.

Цирих, 22. — Дописник «Франкфуртер Цајтунг» у Берлину јавља своје листу, да је Хертлинг прихватио положај канцелара под условом, да се странке овећане у рајхстагу сложне с њим у општим политичким питањима.

Мадрид, 22. — Санчез Токо није успео да образује кабинет. Краљ је учинио апел на Гарсиа Прието, али је овај одбио. Верује се да ће краљ образовати војнички кабинет.

Париж, 22. Француски листови срдачно поздрављају америчке војнике који се сада налазе у рововима и улазак Бразилије у ратни интервенција представља не само моралну него и велику материјалну важност.

Цирих, 22. Последњих дана избиле су велике несугласице између кајзара и Хинденбурга. Има већ неколико дана како се го-

вори о извесном размимолажењу погледа између два човека који управљају земљом. Изгледа да се то размимолажење претворило услед смењивања Михелиса у прави конфликт. У последње време Хинденбург је радио без саветовања са кајзером. Диктатура маршала проузроковала је велико незадовољство у дворским круговима.

Петроград, 22. — Руски адмиралитет објавио је коминике, да је флота у току операција у Ришском заливу изубила 2 дредноута, 1 крстарицу, 12 торпиљера, 1 транспорт и многе истраживаче миноа, који су били уништени, било онеспособљени за борбу.

Са нашег фронта

Српски званичан извештај Солун, 22. октобра

Појас смо одбили једну непријатељску патролу у области Старавине.

САОПШТЕЊА

Лазар Станковић регрут нека јави своју адресу Никоди Ј. Бозовићу пошта 52 да би му послао карту од своје мајке Станке С. Станковићке из Београда или ко ма шта зна о њему да јави на горњу адресу.

Негослав Ваја, Моша Албахари и Иларило Лудт имају карте из Србије код Саве Бурациновића типографа штампарија «Велика Србија».

Нова американска зубна клиника

Д-р ПАРАСКЕВОВУЛОСА ул. Егнатија бр. 357 на углу римске капије «Камара»

Препоручује се једини атеље нове американске зубне клинике, где се могу излечити болесни зуби и начинити вештачке американске десни са зубима.

Специјално за г. српске официре и војнике чини се знатан попуст у ценама. 1—12

Чувени зубни лекар Е. ЕКОНОМУ

(ИЗ БИТОЉА) прима сваки дан осим недеље од 9—12 пре и од 3—6 по подне. Његова се клиника налази у Егнатијевој ул. бр. 301. 7—10

Праве, чувене и најсигурније

САТОВЕ «ЗЕНИТ» са 10-то год. фабр. гаранцијом као и сатове:

Омега, Лонжин итд. продаје најповољније по утврђеним ценама, према сату од 30 до 50 драхми комад.

Путнички базар српски магацин, налази се у Солуну, преко пута главне жељезн. станице. 9—10

ХИРУРГ — ЗУБНИ ЛЕКАР

ДАВИД КОЕН који је имао клинику у ул. Венизелос, преместио се у улицу Елзон 43, до српске фотографске секције, близу мора. Израда модерна и солидна. Цена врло умерена.

Одговорни уредник Бошко Богдановић

Штамп. «Велика Србија»